

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 208. • 10. МАРТ 1982.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

Кандидати за најодговорније функције

Координациони одбор за кадровску политику при Општинској конференцији Социјалистичког савеза радног народа предложио је кандидате за најодговорније функције у општини, и делегате у Републичку и Савезну скупштину.

ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКО ВИЈЕЋЕ

Општинска конференција ССРН предложила је за Друштвено-политичко вијеће Скупштине општине сlijедеће кандидате: Рака Дулетића, пензионера, на предлог Општинске конференције Савеза комуниста, Љиљану Филиповић, радника органа управе Скупштине општине, (ОКССО), Јована Иванчевића, пензионера (Општински одбор СУБНОР-а), Блажа Ивановића, пензионера (ОО ССРН), Николу Јовановића, пензионера (ОО СУБНОР-а), Ива Калопровића, управника одмаралишта „13. мај“ (Општинско синдикално вијеће), Татјану Куљачу, радника Основне банке, (ОК ССРН), Драгана Лијешевића, радника органа управе Скупштине општине (ОК ССРН), Душана Лијешевића, директора ООУР „Хотели Свети Стефан“ (ОК ССРН), Милену Марковић, радника ООУР „Јадран“ (ОК СК), Светозара Маровића, радника органа управе Скупштине општине (ОК ССО), Илију Медина, радника у ССО (ОКССО), Жарка Миковића, дипломираног економисту (Општинско вијеће Савеза синдиката), Гојка Митровића, председника Општинске конференције Савеза комуниста (ОК СК), Илију С. Митровића, пензионера (ОО СУБНОР-а), Радована Радомана, радника органа управе Скупштине општине (ОК СК), Љуба Рађеновића, председника Извршног одбора Скупштине општине (ОК ССРН), Мила Рафаиловића, радника Дома здравља (Општинско вијеће Савеза синдиката), Владимира Станишића, новинара (Општинско вијеће Савеза синдиката) мр. Лазара Шољау, секретара Општинског комитета Савеза комуниста (ОК СК), Марију Зеновић, радника Дома здравља (ОК ССРН), и Велибора Золака, професора (ОК ССО).

За председника Скупштине општине предложен је Жарко Миковић, досадашњи секретар Општинског комитета Савеза комуниста, а за председника Извршног одбора Скупштине општине Радо Грегорић, секретар Међуопштинске заједнице за цијене. Рако Дулетић, пензионер, предложен је за пред-

седника Друштвено-политичког вијећа, Владо Тичић, управник хотела „Монтенегро“, за председника Вијећа удруженог рада, а Гојко Иванчевић, дипломирани економиста, за председника Вијећа мјесних заједница. У Вијеће удруженог рада Скупштине Црне Горе предложени су дипломирани економисти Ђорђе Прибиловић и Раде Ратковић, а Владимир Станишић, новинар за делегата у Савезно вијеће Скупштине Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

За председника општинске конференције ССРН предложен је Владо Дулетић, дипломирани економиста, за секретара Милорада Данчевића, досадашњи секретар Општинског вијећа Савеза синдиката, за председника Секције за питања друштвеног положаја жена Татјана Куљача, радник Основне банке. За председника Општинског одбора СУБНОР-а предложен је Благо Станишић, радник ООУР „Јадран“, а за председника Општинског вијећа синдиката Бранко Рађеновић, радник ООУР Словенске плаже у изградњи. Саво Куљача, капетан бојног брода у пензији, предложен је за члана Републичког одбора СУБНОР-а.

ИЗАБРАНА СКУПШТИНА ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА СИНДИКАТА

Брига о животном стандарду

Делегати прате рад Скупштине

На изборној скупштини Општинског вијећа Савеза синдиката сумирани су четворогодишњи резултати ове организације. У исцрпном извјештају и уводном излагању Милорада Данчевића, секретара Општинског вијећа, истакнуто је да су се Ви-

ПРЕД ТУРИСТИЧКУ СЕЗОНУ

Занимљиве новине за госте

Продаја угоститељско-туристичких капацитета на Јадранској обали на нивоу је прошлогодишњег стања у тој области. Ово је, између осталог, у разговору с новинарима у Будви истакао Миодраг Мировић, председник Туристичког савеза Југославије. Он је рекао да је ова година бременита недаћама које ће се неминовно одразити на укупан туристички промет. Ту се, у првом реду, мисли на нестабилну политичку ситуацију у Пољској, енергетску кризу и слабију платежну моћ гостију из западне Европе који су годинама најбројнији на нашој обали. Уз то све више је присутна паролa: љетујте у својој земљи.

Но, и поред овакве ситуације, доста је новина које ће учинити да се инострани гости, ипак, опредјељују за наше плаже.

— Политичка стабилност наше земље, коректно повећање цијена пансиона и ванпансионских услуга, знатно већа средства за пропаганду (ове године је Тури-

стички савез Југославије за те сврхе издвојио 400 милиона динара, преко 100% више него лани, а удружени рад је издвојио у исте сврхе 700.000 долара) учиниће да посјета буде задовољавајућа, — истакао је Миодраг Мировић.

Ту су и друге погодности: инострани гости уживаће попуст на базену од 15%, као и прошле године, а први пут се уводе и олакшице за чартер-компаније код набавке авионског горива. Обогаћена је и туристичка понуда: само на подручју Црногорског приморја изграђено је 3000 хотелских кревета.

Није заборављен ни домаћи гост. За њега је резервисано око 20% укупних хотелских капацитета на цијелој обали, као и највећи дио кревета у собама домаће радности у аутокамповима. И најзанимљивија новина: угоститељско-туристичке радне

организације први пут уводе кредите за домаће госте, који намјеравају да љетују на Јадрану. О условима кредита више ће се знати тек након домаће туристичке берзе која се одржава у Сарајеву 14. и 15. марта.

ВРАТИТИ ПОВЈЕРЕЊЕ

У Будви је крајем прошлог мјесеца одржана Конференција Туристичког савеза Црне Горе у чијем раду је учествовао Миодраг Мировић, председник Туристичког савеза Југославије, а на којој је разматран програм припреме за овогодишњу туристичку сезону. Усвојени Програмом су тачно прецизирани послови који се морају урадити како би госте дочекали спремно. Констатовано је да програм не би имао да бстане само на папиру, да ко је то годинама било, већ да се што досљедније спроведе у живот — да би се повратило повјерење домаћих и страних гостију које је поприлично изгубљено након земљотреса, углавном због слабог одржавања плажа и других јавних површина и лоше комуналне инфраструктуре.

За председника Конференције Туристичког савеза Црне Горе изабран је Миленко Стијеповић, директор Националног парка „Дурмитор“, а за секретара поново Вања Браило.

Г.

Што се тиче интересовања страних гостију, оно је највеће за Беч и Улцињ. Највјероватније је да су томе разлог цијене које су ниже него на сјеверном и средњем Јадрану. Примјера ради, гост ће моћи да нађе смјештај код приватника и добије три obroка у ресторанима по цијени од 450,00 до 550,00 динара. Иначе пансион у хотелима на Црногорском приморју у шпаци сезону стајаће од 650,00 до 800,00 динара.

С. Г.

(Наставак на 2. страни)

ИЗ РАДА СК

ОДРЖАН
СЕМИНАР

Током марта на подручју наше општине расправљало се о материјалима за VIII конгрес Савеза комуниста Црне Горе — извјештају Централног комитета о остваривању ставова VII конгреса, Резолуцији Осмог конгреса и предлогу промјена и допуна Статута СК Црне Горе. О начину организовања и задацима органа и организација Савеза комуниста у спровођењу ове акције договорено је на савјетовању са секретарима основних организација. Том приликом речено је да расправа о овим документима треба да буде ослобођена било каквог формализма и да се критички сагледа међуконгресни период у свакој средини. Треба обезбиједити да комунисти располажу са овим материјалима, како би што спремнији, могли учествовати у дискусији. Основне организације Савеза комуниста треба да одаберу метод који им најбоље одговара за спровођење овог задатка, а помоћ ће им пружити чланови Општинског комитета и Конференције СК. Расправа ће бити организована и у Општинској конференцији СК, мјесним заједницама, самоуправним интересним заједницама и основним организацијама удруженог рада. У оквиру Марксистичког центра расправа ће се водити по темама из нацрта резолуције и извјештаја. Локална средства информисања — „Приморске новине“ и „Монтенегротурист“ — биће, такође, укључена у ову значајну акцију. Речено је да расправа треба да буде јавна и што је могуће масовнија. У њој треба да учествују чланови СК и остали радни људи и грађани. Ово, како због масовности, тако и због јачања одговорности чланова комуниста и јединствене прилике да комунисти провјере свој утицај на средине у којима живе и да, на основу тога, извуку искуства за будући рад.

В. С.

Брига о животном стандарду

(Наставак са 1. стране)

женијем радницима и њиховим породицама. У стамбеној згради солидарности додијељено је 26 станова радницима из радних организација, а из средстава за отклањање последице од земљотреса станове је добило 250 породица. На тај начин је за последње четири године стамбено питање ријешило преко 400 радника. Но, и поред тога, још је много неријешених стамбених проблема на подручју наше општине. То најбоље потврђује податак који је на сједници у дискусији изнио Урош Зеновић да на нашем подручју већ годинама живи око 90 породица у баракама и приколицима, а већи број као подстанари уз плаћање позамашних кирија. Зато обавеза и брига организације синдиката у овој категорији радника не смије престати. Одговарајућа рјешења за њих треба тражити у оквиру радних организација.

Запостављено је ангажовање радничких контрола

Доста ријечи било је и о другим питањима на која у наредном периоду организација синдиката треба да одговори. Поменућемо само нека: сузбијање социјалних разлика, тражење бољих рјешења за спровођење пореске политике, онемогућавање богаћења на туђ рачун и мимо резултата рада. Указано је и на недопустиво понашање администрације, која је нагомилана како у органима општинске скупштине, самоуправним интересним заједницама и комуналним службама, тако и у заједничким службама „Монте негротуриста“ и основним организацијама удруженог рада у угоститељству. Само у склопу комплекса административног центра у Будви, не рачунајући уполсене у Дому здравља и Одјељењу за унутрашње послове, ради 250 лица! Недисциплина, нерад, неоправдана боловања и неефикасност карактеришу нашу администрацију.

Запостављено је и ангажовање самоуправних радничких контрола, а изостала је помоћ других друштвених снага овим тијелима у удруженом раду, тако да су она препуштена саме себи. Иако су нормативним актима регулисани задаци и обавезе ових органа, још увијек се нисмо изборили да они ефикасно дјелују и испуњавају своје уставе и законске обавезе. Зато је задатак организације синдиката да помогну рад органа самоуправних радничке контроле, а то ће се најбоље постићи ако се у ова тијела бирају радници који су се кроз самоуправну праксу афирмисали и стекли углед у средини у којој раде. Поред опште помоћи, коју је овим органима потребно пружити,

неопходно им је обезбиједити и стручну помоћ, у првом реду друштвеног правобраноца самоуправљања, суда

Бранко Рађеновић, председник Општинског вијећа

удруженог рада, службе друштвеног књиговодства, јавног тужиоца и инспекцијских служби.

Све се сводило на обезбјеђивање регреса

Идеолошко - политичком оспособљавању кадрова у последње шест година на подручју наше општине покланана је прилична пажња. Општинско вијеће организовало је школу самоуправљања првог и другог ступња, а

од прије четири године при Општинској конференцији Савеза комуниста отпочео је рад Марксистички центар који је увео више облика образовања — Политичку школу за ново примљене чланове СК, Омладинску политичку школу и Школу за синдикалне активисте. Сматра се да би организација синдиката питању идеолошко-политичког уздицања радника требала да посвети још већу пажњу.

Одмору и рекреацији радника до сада није посвећивана довољна пажња. Све се сводило на обезбјеђење регреса за годишње одморе, а организованог коришћења ових средстава није било.

Расправљано је и о наградивању према раду, повећању продуктивности и већој одговорности у спровођењу политике економске стабилизације. Речено је да организација синдиката треба да се избори да приликом утврђивања инвестиционих програма одлучује што већи број радних људи.

У раду овог скупа учествовао је и Јован Никиновић, председник Савезног одбора Савеза грађевинских радника Југославије.

За председника Вијећа Савеза синдиката Будве изабран је радник ООУР Словенска плажа у изградњи Бранко Рађеновић.

В. Станишић

Програм рада

На изборној скупштини усвојен је оријентациони план рада Општинског вијећа, његових органа и тијела. У периоду јануар — март активност Општинског вијећа и основних организација синдиката одвијаће се у припремању и одржавању избора за делегације и делегате у друштвено-политичкој и самоуправним интересним заједницама. У раздобљу април — јун усвојиће се акциони програм на остваривању циљева и задатака друштвено-економског и социјалног развоја општине у 1982. години, затим разматрати најактуелнија питања из области стицања и распоређивања дохотка, личног дохотка и расподеле средстава за личне дохотке, као и проблеми снабдевености основним пољопривредним производима, ретроматеријалом и сировинама. Општинско вијеће бавиће се и анализом рада органа самоуправних радничке контроле. За период јул — септембар планира се самоуправно интересно организовање и, с тим у вези, остваривање циљева и задатака Савеза синдиката у области стамбене изградње и, најзад, организовање јавне расправе о нацртима докумената VII конгреса Савеза синдиката Црне Горе.

Од активности које чине окосницу рада Председништва у периоду јануар — март треба, поред осталог, истаћи усвајање роковника изборних радњи за избор делегација и делегата за друштвено-политичку заједницу и самоуправне интересне заједнице; припрему правила о организовању и начи-

ну рада општинске организације Савеза синдиката, нека питања друштвене бриге о дјети, информацију о спровођењу друштвеног договора о основама за самоуправно уређивање односа у распоређивању дохотка и расподеле средстава за личне дохотке и заједничку потрошњу, разматрање друштвеног договора о критеријумима за утврђивање накнаде радницима на терет материјалних трошкова из средстава за личне дохотке и личних примања из средстава заједничке потрошње. Председништво ће се ангажовати и на организовању акције „Јединствени у одбрани и заштити“. Од априла до јуна ће сагледати резултате пословања привреде по завршеним рачунима за 1981. годину. Оцијениће кретање цијена, трошкова живота, разматрати извјештај о раду Титовог фонда и друга питања која се односе на оспособљавање радника за самоуправљање.

Сумирање јавне расправе о нацртима конгресних докумената, ангажовање Савеза синдиката у самоуправној заштити друштвене својине, остваривање заштите на раду и хуманизације рада, затим ангажовање на остваривању кадровске политике у удруженом раду, спровођење програма и мјера штедње, сагледавање положаја сезонске радне снаге и културног живота радника — све су то питања која ће бити на дневном реду Председништва у периоду јул — септембар ове године.

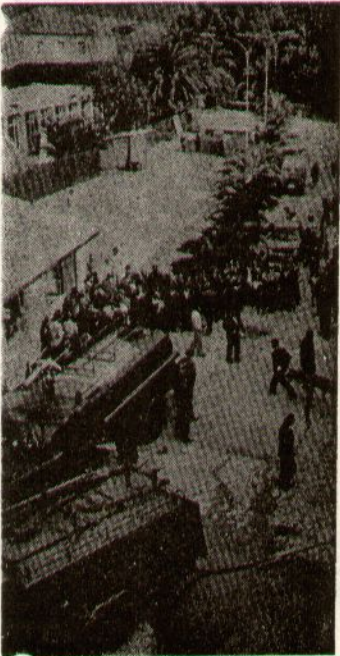
СЈЕДНИЦА ИЗДАВАЧКОГ
САВЈЕТА „ПРИМОРСКИХ
НОВИНА“ОДОБРЕНА
СРЕДСТВА
НЕДОВОЉНА

Почетком овог мјесеца одржана је редовна сједница Издавачког савјета „Приморских новина“ на којој се расправљало о писању овог листа од јуна прошле до марта ове године, о средствима која су из буџета општине одобрена „Приморским новинама“ за ову годину, као и о другим питањима.

У дискусији чланова Савјета: Павла Вујовића, Лидије Срзентић, Ратка Митровића, Вање Јовановића, Миле Кузмановића, Мишка Вугделића и Милована Пајковића изречена је позитивна оцјена о писању листа у назначеном периоду и дата му подршка за досадашњу оријентацију. Али, на сједници је било говора и о неким пропустима који прате излагање „Приморских новина“, а мисли се у првом реду, да треба писати отвореније о многим проблемима и објављивати више прилога из рада органа самоуправљања итд.

Говорило се и о средствима која су „Приморским новинама“ одобрена за ову годину, као и о хонорарима за сарадњу у листу. Према оцјени Савјета уз већ одобрена средства „Приморским новинама“, да би оне нормално излазиле у току године, недостаје најмање још 20 милиона старих динара из буџета општине за ову годину одобрено је 20 милиона динара мање него што је тражено.

Било је, такође, ријечи о прослави десетогодишњице излагања листа, па је, с тим у вези, закључено да тај јубилеј, који пада 13. јула ове године треба обилежити радно и скромно.

Приморске
новине

Лист СРП општине Будва Уређује: Редакцијски колеџијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција СРП — Будва, адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41-346 — Број жиро-рачуна 20710-478-287 код СДК Будва — Штампана: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплата: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

УЗ 8. MART И 40-ГО-
ДИШЊИЦУ АФЖ

Жене наше општине у рату и револуцији

У предратном периоду — све до краја капиту-
лације бивше југосло-
венске војске, управо до на-
пада Немачке и Италије на
Совјетски Савез — у ондаш-
њој будванској, светостефан-
ској и петровачкој општини
није било женских друшта-
ва преко којих је Партија
могла да утиче на политич-
ко одређивање и идеолош-
ку изградњу жена и дјево-
јака, па се може рећи да је
револуционарни рад међу
тим дијелом становништва
све до рата био запостављен.
Ипак, чињеница је да се у
народноослободилачком ра-
ту с овог подручја за идеал-
не народне револуције бори-
ло 179 жена и дјевојака и да
су њих девет — Драгица Ба-
лић, Вјера Митровић, Мира
Митровић, Милена Митро-
вић, Љубица Грацић, Мари-
ја Диваковић, Вукица Бе-
чић, Ева Медин и Анђелија
Зеновић — носиоци Парти-
занске споменице 1941. годи-
не.

Пресудан утицај на жене
паштровских села имала је
Вукица Митровић — Шуња,
Априла 1941. стигла је из Бе-
ограда и с дјевојкама из Све-
тог Стефана, Подличака, Че-
лобрда, Режевића, Петровца
и Буљарице организовала
курсеve прве помоћи, којима
је руководио њен брат
Вељко, студент медицине. У
данима непосредних припре-
ма за оружани устанак при-
мљено је неколико омладин-
ки у СКОЈ из Пржега, Чело-
брда, Тудоровића, Режевића
Буљарице и Петровца.

Првог дана устанка, 13.
јула 1941. године, на поло-
жају код Челобрда рањена
је Мира Митровић — мала
је тек 15 година — а негде
у поподневним часовима Ву-
кица Бечић запалила је
мост у Бечићима. Жене су
тих јулских дана стизале да
допуну на положај намирни-
це и воду, скувају храну,
припреме и оперу завоје,
превију рањенике, да се бор-
е с пушком у руци, а но-
ћу, при мјесечини да жању
пшеницу да би сачувале ле-
тину.

Иако се у борби на Бра-
дићима, 18. јула 1941. годи-
не нису налазиле непосред-
но на положају, жене из
овог села голоруке су наспр-
тале на флишете. Млада не-
вјеста Стана Мартиновић,
рођена Данчевић, сустигла
је, оборила и разоружала је
дног карабињера.

Прву жену у општини,
Стану Зеновић, рођену Кало-
штровић, казине експеди-
ција стријељала је после
страховитог малтретирања
25. јула 1941. у Светом Сте-
фану. Вукли су је цијелим
путем од Ријеке Режевића
до стрелишта.

ПРИМЈЕРИ И ПОДВИЗИ

Првог децембра 1941. го-
дине четрнаест мајки из на-
шег краја остало је без си-
нова и то десет из петрова-
чке, три из светостефанске
и једна из будванске општи-
не. Када су јој саопштили
да јој је син, Иво Миковић,
погинуо његова мајка Ста-
на упитала је: „А да ли су
Пљевља пала?“. Иваница То-
дорова Куљача, чији је син
Ђуро погинуо као заменик
комесара IV батаљона Лов-
ћенског одреда, поручила је
свом другом сину, Саву: „По-
гину као Ђуро, али немој
се предати непријатељу!“. Када
су Јелу Лазову Куљачу довели
из будванског за-

твора у Прасквицу, вјерујући
да ће она утицати на једини-
ца да се преда Италијанима,
када су јој обећали да се у том
случају сину ништа неће дого-
дити, а да ће њу одмах пусти-
ти из затвора, старица је одго-
ворила: „Ја му ништа нећу гово-
рити, ни ти га наговарати — мој
син је пунољетан и најбоље зна
шта треба да ради“. Затим је
додала: „Увјерена сам да ће
за ова злодјела неко не-
када одговарати, а ја, ако
цркнем у италијанском зат-
вору, ваша се земља неће за-
то прославити, нити наша
држава пропасти. Једна му
ва мање“.

У првој половини јануа-
ра 1942. приликом формира-
ња Приморског батаљона
„Стеван Штиљановић“, 39
другарица положило је пар-
тизанску заклетву, а 33 од
њих биле су из Паштровића.
Непосредно прије тога,
у светостефанској и петро-
вачкој општини био је фор-
миран женски актив са ци-
љем да се најбоље омладин-
ке припреме за пријем у Па-
ртију. Већ тада, у тек форми-
раним сеоским, а, такође, и у
општинским народноосло-
бодилачким одборима на-
лазила се по једна жена.

Средином априла 1942. го-
дине у саставу Паштровске
чете пошло је са Ограђени-
це, између 40 бораца, и 13
жена и дјевојака. На Тре-
шњеву (Катунска нахија), у
мају 1942. године, погинула
је Даница Андријина Мико-
вић. Осталих дванаест дру-
гарица, приликом формира-
ња Четврте пролетерске (цр-
ногорске) бригаде ступиле су
у њене редове. Бориле су се
у Хаџићима, на Вугојну,
Купресу, Ливну, Дувну, Не-
ретви, Сутјесци, у Источној
Босни и код Колашина.

У току рата на терену бу-
дванске, светостефанске и
петровачке општине ни јед-
ног дана нијесу престали да
раде народноослободилачки
одбори, који су ангажовали
велики број другарица на
скупљању хране, санитет-
ског и пропагандног матери-
јала. Обављешавале су иле-
галце о кретању непријате-
ља.

Постојање Кројачке ради-
онице у Будви, у којој је
формирана прва партијска
ћелија на челу с Ивом Ми-
ковићем, имало је великог
утицаја на касније полити-
чко одређивање једног бро-
ја дјевојака и жена у Буд-
ви. Међу 630 политичких
затвореника, интернираца и
депортираца из наше општи-
не било је 206 жена и омла-
динки. У логорима Каваје и
Клоса било их је осам, а на
Мамули их је тамновало се-
дамдесет и једна. Масовно
хапшење родољуба из Побо-
ра услиједило је после по-
знате борбе на Паштровни-
ци. Колико су тада звјерски
поступали са женама (по-
слије битке у селу су једино
и могли да нађу жене и из-
немогле старце) свједочи и
чињеница да су Стани Мар-
ковој Зећ убили дијете у на-
ручју. У Варском логору би-
ло је 28. жена, у будванском
затвору 45, а у петровачком
шеснаест. Тридесет и шест
тамновало их је у Светом
Стефану, Тудоровићима, Ку-
зали јој по тијелу звијезде
петокраке, ватру јој на гру-
љачама, на Космачу и у Бр-
челима.

ПУТЕВИМА И БЕСПУ- ЉИМА КА СВЈЕТЛИЈОЈ СЈУТРАШЊИЦИ

Жене и омладинке из
Паштровића и бивше будван-
ске општине гинуле су у то-
ку рата у петнаестој, дваде-
сетој, двадесетпрвој години
— на прагу живота, у цвије-
ту младости. Вољеле су жи-
вот и бориле се да га учине
срећним. Посљедње мисли Ста-
нице Медиговић биле су упу-
ћене синчићу и кћеркици:
да ли ће успјети да одрасту,
јер ће тек тада схватити ње-
ну жртву и опростити јој
што их она није подизала.
Са њом је стријељана и ње-
на јетрва Милица. На стре-
лиштима су издахнуле и Љу-
бица Срзентић, Милица Ра-
фаиловић — Бенедети, Јела
Санковић и Јела Ивова Ми-
тровић (Вукичина сестра). У
јуришима су пале Даница
Миковић, Даринка Митро-
вић, Даринка Миковић, Ма-
рија Шољага, Брислава Зе-
новић, Роксанда Медиговић,
Милица Клаћ...

У борби за ослобођење
Купреса погинула је Сенка
Миковић. При продору Дру-
гог батаљона IV црногорске
бригаде у Ливно, децембра
1942. године, Драгица Ђура-
шевић потврдила је, ко зна
по који пут, своју неустраш-
ливост. Када је кућа у ко-
јој је био њен вод струше-
на топовским гранатама, она
је преносила рањене друго-
ве у другу зграду, а када је
спаљена усташка танкета,
износила је из ње сандуке
муниције за своју чету. Смр-
тно рањена од бомбе из ави-
она, 7. новембра 1943. у Ко-
лашину, Драгица је дови-
кнула са својом својом во-
ду: „Другови, склоните ми-
траље за не пропадну!“
Прибирајући остатке снаге,
упињала се да не јакне. —
„Никада више нећу видјети
своју дјевојчицу, али знам
да је другови неће заборави-
ти“ — биле су њене посљед-
ње ријечи.

Посљедњи подвиг Љуби-
це Јовановић — Маше слу-
жио је као примјер млади-
ма. Када за њу више није
било излаза, развила је
„крагујеву“ која није изне-
вјерила: четири издајника
ваљала су се у крви. То је
било посљедње што је видје-
ла, штитећи положај својим
друговима.

Борислава Зеновић је — у
тренуцима предаха, иза ло-
горских жица у Албанији и
Бару, на илегалном раду и у
маршевској колони — ма-
штала о малишанима и дје-
војчицама које је требало да
упућује у живот. Претпосје-
дне ратне године имала је
двадесет година и била члан
Среског комитета СКОЈ-а.
Жртвовала је године радо-
сти и љубави — све што је
тек требало да дође кад до-
ђе слобода. Није је дочека-
ла — погинула је код Мрчев-
ца, недалеко од Тивта, 9. ју-
ла 1944. године.

Вукица Митровић — Шу-
ња, чији је револуционарни
рад само дјелимично везан
за Будву и Свети Стефан,
своју личност и своје животно
поштовјетство је и подреди-
ла борби за љепши и срећ-
нији живот. У децембру 1941.
суочила се с класним непри-
јатељем посљедњи пут. Чу-
пали су јој косу и нокте, ло-
жили ватру на грудима, а она
је ћутала. Знала је да из-
лаза нема, али и то да ћута-
ње нечему води.

Соседамдесетдевет жена
и дјевојака из садашње бу-
дванске општине бориле се

за идеале народне револу-
ције. Гинуле су у незадржи-
вим јуришима пролетерским
као борци, пушкомитраљес-
ци, бомбаши и болничарке
умирале по логорима и мучи-
лиштима, издисале од глади,
жеђи и у грозници пјегава-
ца. Изнемогле и на измаку

снага, корачале су путевима
и беспућима, имајући пред
очима свјетлију сјутрашњи-
цу за коју се вриједи бори-
ти и жртвовати.

(Из саопштења поднијетог
на научном скупу „Раднички
покрет, НОВ и револуција
у Боки Которској и општи-
ни Будва“ одржаном у Хер-
цег-Новом).

Иваница ЛАЛИЋ

КУРЗИВОМ

Како прићи Дому здравља

Толико смо ишчеки-
вали нови Дом здравља.
И добили га прије годи-
ну-двје као поклон на-
рода и Владе САД. Про-
стран је, функционалан
и лијеп — у томе се сви
слажемо. У њему се дру-
гачије осјећају особље,
пацијенти и намјерници.
Кад се присјетимо у ка-
ким се условима ради-
ло, просто нам то сада
изгледа невјероватно.

Али...

Заиста је несхватљи-
во како је Дом здравља
пуштен у рад, а да пре-
тохдно није уређена ње-
гова ближа околина и,
што је најважније, при-
ступни пут, који је у та-
квом стању да недоста-
ју праве ријечи да се он
описе! И, што је најте-
же, нико жив не зна ко-
лико ће то потрајати. Си-
гурно да недостају сред-
ства, поготово за такве
сврхе. Међутим, треба
да нам буде јасно да је
Дом здравља огледало
наше (не) припремљено-
сти за сезону. Чудно је
зашто асфалтирање овог
приступног пута није на-
шло мјеста у материја-

лима радне групе извр-
шних одбора Скупштине
општине и Туристичког
савеза за припрему ово-
годишње сезоне. А тај
пут је, уз простор ис-
пред Тржног центра,
сматрамо, требало да до-
бије приоритетно мјесто.

Уз добру вољу и од-
говорни однос према
сезони, још не би било
касно да се овај пут по-
прави. А кад су сред-
ства у питању, она би, с
обзиром на значај за у-
купну нашу туристичку
понуду, морала да се про-
нађу. Најлакше је, из-
гледа, рећи да их нема.

Једно је сигурно: ост-
тане ли овај пут „по-
старом“, наши гости ће
се и овог лjeta „купати“
у мору прашине (и то за
своје паре) и проклиња-
ти дан када су се одлу-
чили да љетују у Будви.
Да се и не говори о то-
ме колико ће се земље
нанијети у просторије
ове здравствене устано-
ве и колико ће, због то-
га, оно изгубити у свом
општем изгледу.

М. П

Више реда уз обалу

О очувању изузетних
љепота и заштити човјеко-
ве околине дуж Црногор-
ског приморја не води се до-
вољно рачуна. Послије зе-
мљотреса дошло је до нару-
шавања приобалског дије-
ла на југу Црне Горе. Де-
поније земље, смећа и от-
падног материјала од по-
рушених објеката налазе
се готово свуда изнад пла-
жа, што много девалвира
природно благо којим овај
регион обилује. Не пошту-
ју се закони и прописи ко-
ји регулишу ову област, па
је крајње вријеме за ши-
року акцију, чији основни
циљ треба да буде зашти-
та природе која је овдје
основни магнет за туристе.

Ово је, између осталог,
констатовано на сједници
Савјета за заштиту и уна-
пређење човјекове средине,
која је одржана у Мило-
черу крајем фебруара.

Усвојен је захтјев да се
ово подручје стави под по-

себну заштиту, односно да
се строго примјењују казне
не мјере за непоштовање
прописа из области зашти-
те природе. Такође је дого-
ворено да се најенергични-
је реагује код непоштова-
ња детаљних урбанистич-
ких планова, што је на при-
морју веома изражено. Би-
ло је ријечи и о томе која
енергетска горива треба
убудуће користити — то ни
како не би смио бити угљ,
с обзиром на загађивање
околине, већ да основна о-
ријентација буде на солар-
ну енергију, гас и хидро-
енергију. Истакнут је при-
мјер хотела „Ексцелзиор“
у Дубровнику који користи
„сунчев погон“ и тако дне-
вно уштеди 400 килограма
нафте. А Црногорско при-
морје — то је одавно поз-
нато — има преко 200 сун-
чаних дана у години.

С. Г.

ИЗ БИЛТЕНА ООУР „ХОТЕЛИ СВЕТИ СТЕФАН“

КРЕДИТИ ЗА
СТАМБЕНУ
ИЗГРАДЊУ

У извјештају о раду Основне организације Савеза синдиката ООУР „Хотели Свети Стефан“ прочитали смо, између осталог, да је адаптацијом неких објеката на подручју Светог Стефана ријешено неколико стамбених проблема радника који су у тим објектима имали нужни смјештај, као и једном броју радника који су били без стана. Из фонда солидарности добијена су четири стана. У насељу Шумет подијељено је десет плацева солидарности и четири плаца у насељу Бијели До у Будви. За индивидуалну стамбену изградњу подијељено је радницима 6.660.000,00 динара кредита, а за друштвену изградњу уложено је 8.228.000,00 динара. Изграђен је идејни пројекат стамбеног насеља у Каменову.

РАСПОДЈЕЛА СТА-
НОВА

Раднички савјет ООУР „Хотели Свети Стефан“ је осам стамбених јединица, са колико их је располагала ова организација, додјелио Лазару Марићу, Петру Симони, Властимиру Робовићу, Вукосави Мићуновићу, Бору Маричићу, Комнелу Поповићу, Обраду Кастратовићу и Микли Љукићу.

За председника Извршног одбора Основне организације синдиката изабран је Војо Куљача, а за чланове Цветко Укшановић, Доротеа Роза, Жарко Митровић, Милован Перовић, Драган Костудић и Драган Миковић. У Надзорни одбор изабрани су Љубо Анђус, Радојка Јововић и Деса Николић.

Шта страни туристи хвале, шта предла-
жу и на шта се све жале

Како су припреме за наредну сезону у току, прилика је да се осврнемо на анкету спроведену прошлог лета у ООУР „Хотели Свети Стефан“. Укупно је подијељено 1.198 анкетних листића — упитника, што значи да је сваки четврти гост био анкетирани. Нијесу анкетирани гости који су се задржавали испод три дана, односно за које упитник није био припремљен (Швеђани, Холанђани и Данци).

паганда (при томе се наравно мисли и на „Монтенегро-експрес“) нису испуниле своје задатке. Највећи број гостију (212) дошао је на препоруку родбине и пријатеља, док је преко туристичких организација за светостефанске хотеле сазнало њих 198. Карактеристичан је одговор једног госта из Сједињених Америчких Држава који истиче да ни једна туристичка организација у Даласу, којој

ционисало како ваља најбоље говоре запажања из дијела упитника који се односи на плаже — трећина анкетираних примјећује због прептерећености плажа и недостатка неопходног мира. Треба енергично сузбијати све што девалвира не само услуге и објекте него и природне квалитете подручја и туризма у цјелини.

Гранд-хотел „Свети Стефан“

Први дио анкетног упитника требало је да пружи одговор да ли су објекти ове организације довољно представљени, да ли су у свијету довољно познати, као и да ли средства, која се издвајају за рекламу и пропаганду, дају одређене резултате.

Од 411 анкетираних гостију само је један за Свети Стефан сазнао преко штампе, што говори да реклама и про

се обратио, није знала за постојање Светог Стефана.

Други дио упитника односи се на долазак и пријем гостију. Већина анкетираних — њих 398 од 411 анкетираних — изјавили су да су до броја прихваћени и да нису имали никаквих проблема с пртљагом. Готово сви гости упитили су похвале на раду чини сервиса и истраре.

Да, ипак, све није функ-

Замјерке гостију односе се и на избор музике у хотелима и недостатка фолклора. На питање да ли су могли набавити штампу и друге публикације на свом језику, 341 гост је дао негативан одговор. Посебно треба да забрине податак о функционисању телефона, телекса и ПТТ службе: примједбе је уложило 380 гостију. Велики број гостију (214) незадовољан је функционисањем других уређаја у хотелима.

Агенцијски гости нису били задовољни цијенама, али било је и таквих који су приликом одласка изјавили да нису имали гдје да потроше новац. У контексту тога може се закључити да су приче и примједбе око (не)оправданости изградње нових садржаја — летње позорнице, шопинг центра, млин-бара, пивнице, посластичарнице — неосноване.

ОДЛУКА О
САНАЦИЈИ ЦРКВЕ

Раднички савјет је одлучио да се приступи радовима на санацији цркве „Александар Невски“ у Светом Стефану. Потребна средства, обезбијеђена од међународне организације „УНЕСКО“, Републички фонд за обнову и развој вољан је да стави на располагање овој организацији као инвеститору на том објекту.

ДОБАР РАД
САМОУПРАВНИХ
ОРГАНА

Комисија самоуправне радничке контроле оцијенила је да је у протекле двије године рад самоуправних органа био задовољавајући. У том раздобљу одржано је једанаест сједница Збора радника, 28 Радничког савјета, 16 Комисије за радне односе, 12 Извршног одбора, 28 Комисије за стамбена питања и друштвени стандард радника, једна Комисија за представке и приговоре радника, Дисциплинска комисија разматрала је седам предмета. Посебно је похваљен самопрегоран рад чланова Комисије за стамбена питања и друштвени стандард. Општа је оцјена да и даље треба радити на развијању самоуправних односа. Констатовано је да се извјесан број радника не одазива позивима за сједнице самоуправних органа, а догађа се да се сједнице појединих самоуправних органа одлажу због недостатка кворума.

СКУПА
БОЛОВАЊА

Радници ООУР „Хотели Свети Стефан“ — читамо у њиховом билтену — провели су на боловању 15.911 радних часова за које вријеме им је исплаћено 627.314,05 динара. Највише су боловали радници запослени у хотелима „Маестрал“ (8022 часа), „Свети Стефан“ (3022) и „Милочер“ (1708), техничкој оперативи (1641) и стручним службама (1491) радни час. Радници на неодређено вријеме — стални радници — провели су на боловању 12.866 радних часова — око четири пута више него сезонски (3045).

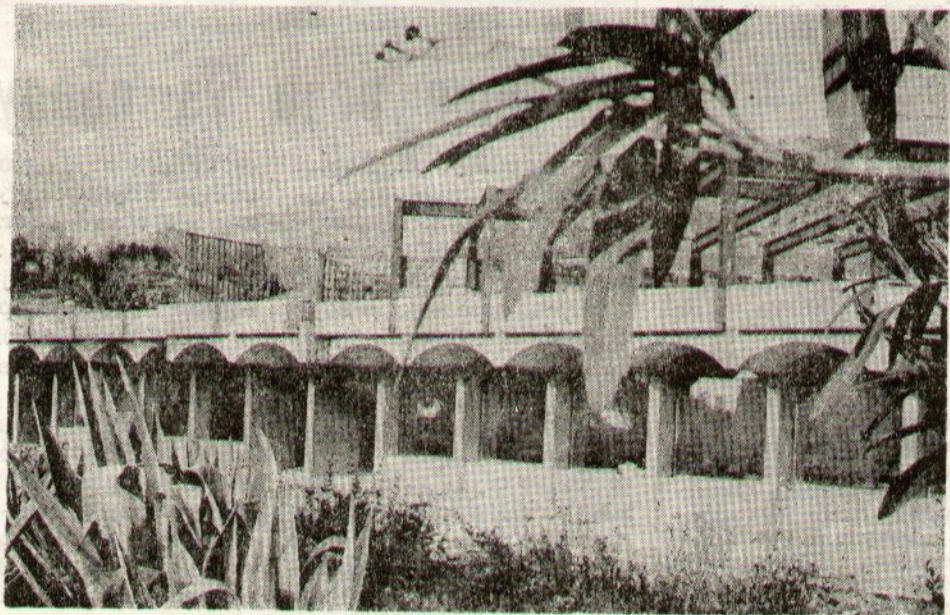
ПОМОЋ
УДРУЖЕНОГ РАДА
„ДАНИМА МУЗИКЕ“

Удружење музичких умјетника Црне Горе, које ове године у заједници са Савезом музичких умјетника Југославије по једанаести пут организује фестивал „Дани музике Свети Стефан - Будва“, постигло је договор с представницима „Монтенегро туриста“ о заједничкој организацији ове велике културне манифестације.

— Први пут удружени рад учествује у организацији ове смотре. Битно је да ће посјета концертима, на којима ће врхунски југословенски музички умјетници изводити дјела свјетских мајстора озбиљне музике, бити боља него прошлих година — рекао нам је Перо Одаловић, председник Удружења музичких умјетника Црне Горе.

Фестивал ће бити одржан од 19. до 26. јуна. Договорено је да се убудуће у све туристичке проспекте унесу текст и слике са фестивала.

Г.

Ускоро шопинг-центар

Ових дана у Светом Стефану се ради на уређењу милочерског парка, прилазних путева и плажа, како би се што спремије дочекала овогодишња туристичка сезона. — Сваки радник — рекао нам је Душан Лијешевић, директор ове радне организације удруженог рада — обавезао се да одради седам дана на пословима припреме објеката и парка за сезону. Одлучено је да уколико би било таквих који би одбили да дођу на акцију одбиће им се од личног дохотка.

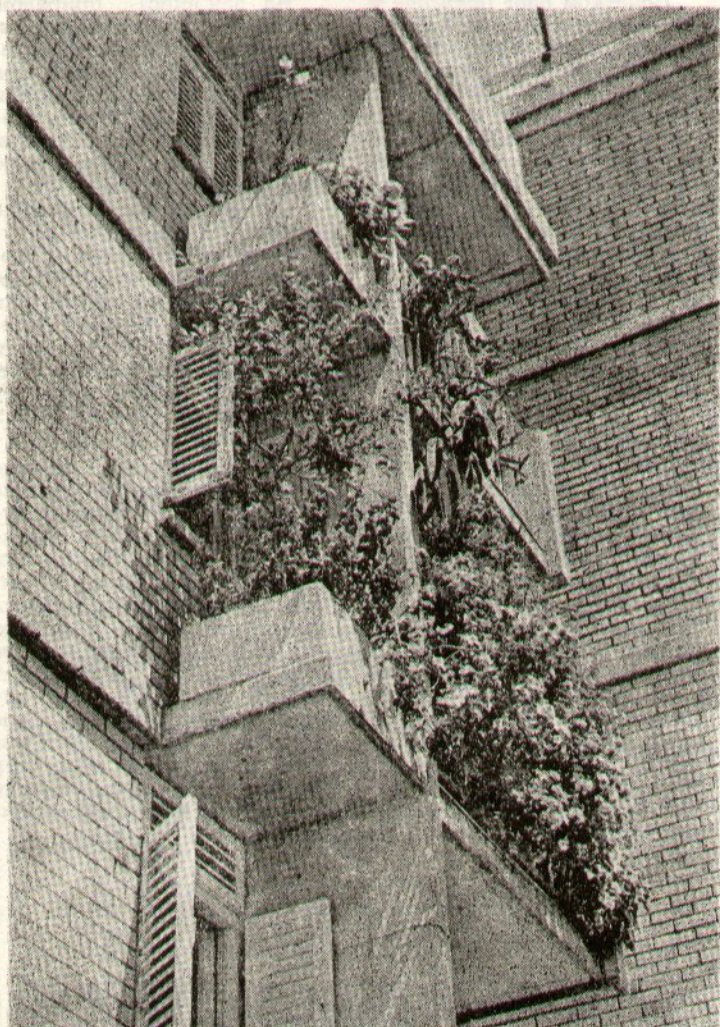
Лијешевић нам је изјавио да ће ускоро бити завршен шопинг центар — прави Страдун у малом, затим летња позорница, гаража и велики паркинг простор. Све ће ово подићи ниво услуга у Светом Стефану и обогатити понуду овог јединственог града — хотела.

У СУСРЕТ ТУРИСТИЧКОЈ СЕЗОНИ

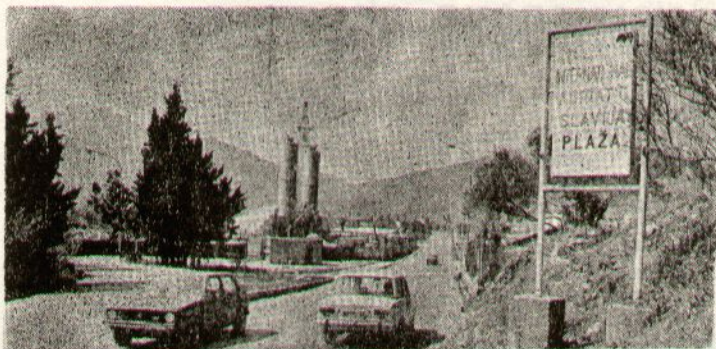
Будванска ривијера у слици и ријечи

У ОКВИРУ ПРИПРЕМА ЗА СЕЗОНУ „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“ И ТУРИСТИЧКИ САВЕЗ ОПШТИНЕ МОЛЕ СВЕ ГРАЂА НЕ, А ПОСЕБНО ТУРИСТИЧКЕ РАДНИКЕ ДА НАМ УКАЗУЈУ НА СВЕ ШТО БИ ТРЕБАЛО ДА СЕ НАЂЕ НА СТРАНИЦАМА НАШЕГ И ЊИХОВОГ ЛИСТА.

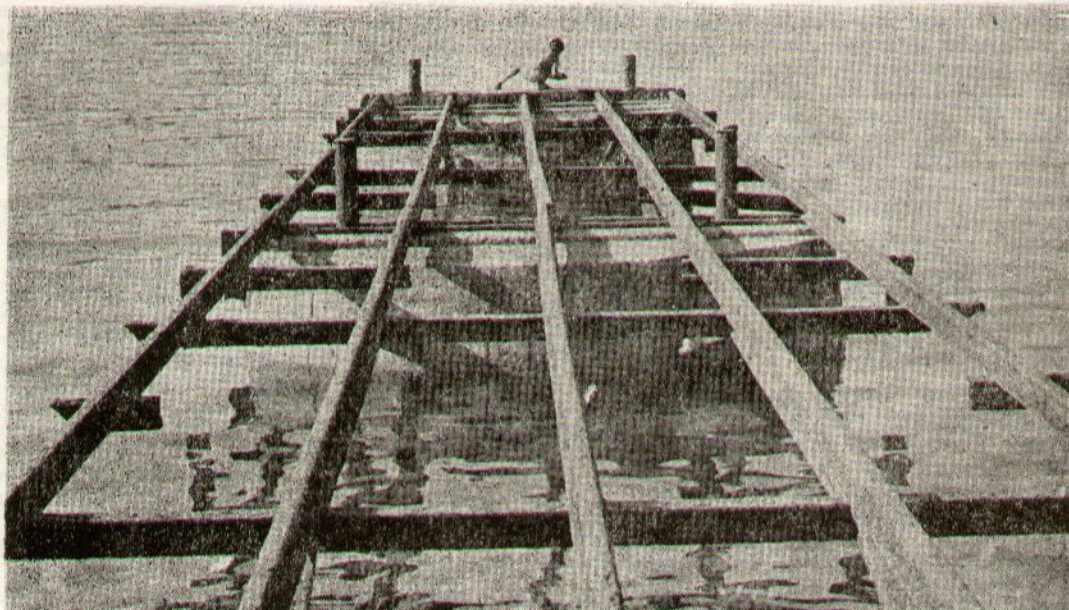
Снимци: М. Тодоровић

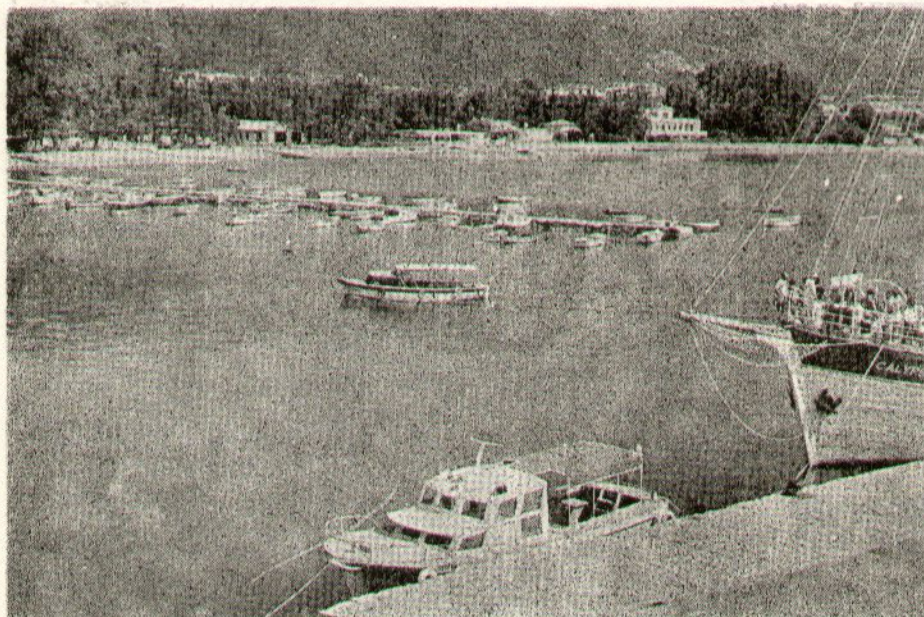
Драги суграђани! Потрудите се да и ваш балкон буде овако уређен

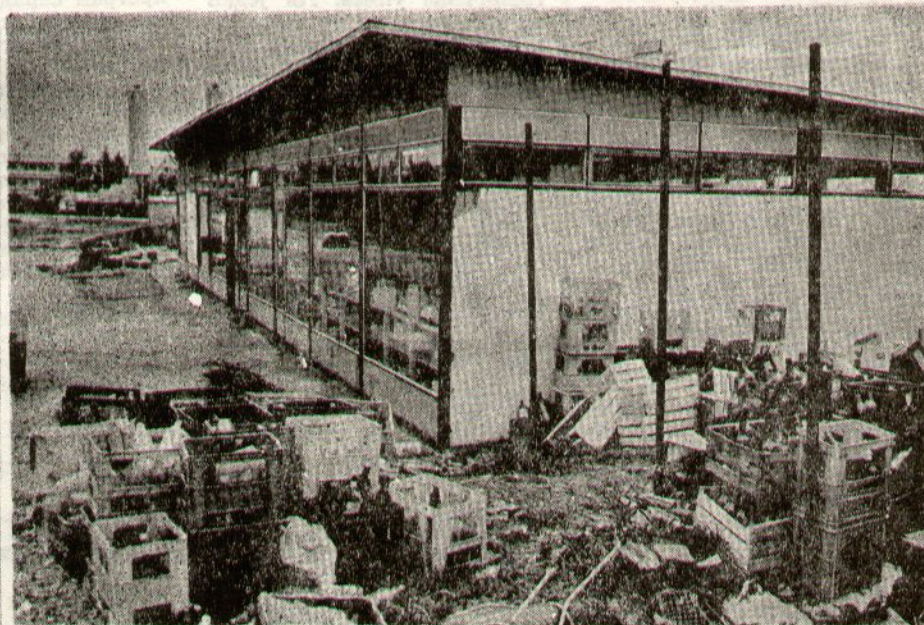
Морамо се запитати: До када ће „фабрике“ бетона заузимати најлепше локације на нашој ривијери?

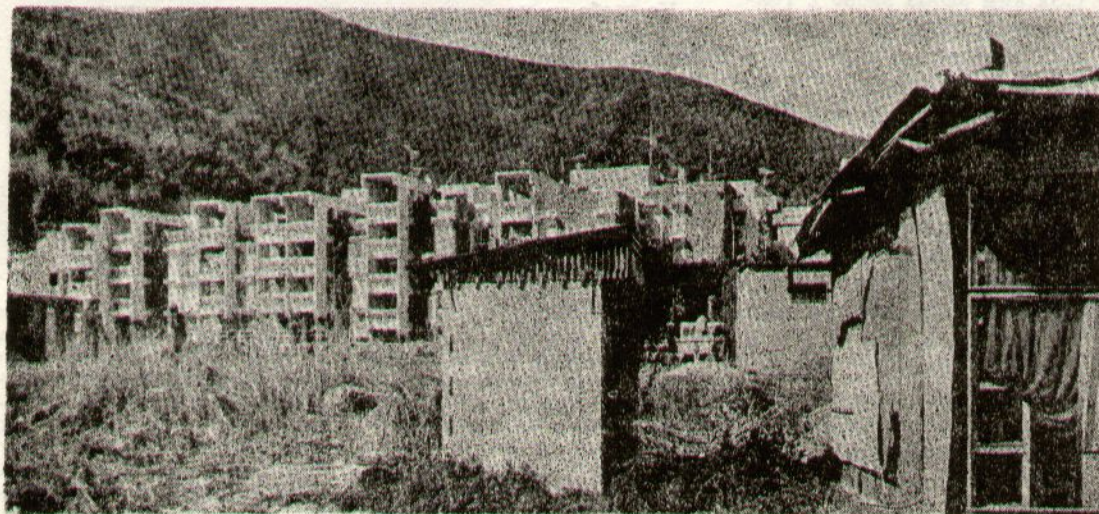
Ко не зна, ово је „моло“ на Словенској плажи преко кога се укрцава и искрцава на хиљаде туриста излетника

Будванска лука је као створена за једну савремену марину о чему треба водити рачуна преликом њене скорашње санације и проширења

Продавнице су нам модерне и савремено опремљене, али се не одржавају како би требало — погледајте крш испред ње. Није далеко — близу Јадранског пута

Ово је јавни клозет у Будви — налази се између главног улаза у град и познатог шеталишта поред Словенске плаже

Ружно је и штетно на стаблима причвршћивати плакате и посмртнице

ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА ★ ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА

Све веће интересовање удруженог рада за средње усмјерено образовање

Основна организација СК и Збор радника Средњошколског центра иницијали су и одржали 22. фебруара састанак с представницима удруженог рада и друштвено-политичких организација из Будве на тему: Сарадња школе и удруженог рада. За састанак су упућена 22 позива представницима удруженог рада, а одазвали су се само по један представник ХТО „Монтенегротуриста“, „Монтенегроекспреса“, „Авала“, „Словенске плаже“ и „Паласа“. Сједници су присуствовали и Гојко Митровић, председник ООСК, Лазар Шољага, секретар ООСК, Перо Греговић, секретар Скупштине општине, Васо Станишић, председник ОКСО, Иваница Лалић, у име Секције за образовање Соција-

израженији и с већим посљедицама.

Ово није био први састанак на ову тему основне организације СК у Центру; на састанку од 15. октобра формирана је радна група која је имала задатак да изради информацију о сарадњи школе и удруженог рада на основу које се уочавају одређени проблеми, али се може сагледати концепција развоја Центра.

Када се у Црној Гори стварала мрежа средњошколских установа усмјереног образовања водило се рачуна о потребама удруженог рада. У Будви су поставили захтјев за образовање кадрова у туризму и угоститељству — конобара, куvara, рецепционара, туристичких водича и техничара. Тако је Средњошколски центар и верификован, али се, изгледа, потребе удруженог рада и жеље ученика и њихових родитеља нису поклапале, па од свог постојања до ове године Центар није могао да отвори ни једно одјељење производног занимања. Од четири генерације школовањих техничара само један је засновао радни однос у својој струци, док их је око стотину принуђено да ради сезонски или да се запосли на другим радним мјестима!

Ове године оформљено је одјељење (деветнаест ученика) занимања конобар, и то „принудним“ мјерама ограничења уписа. Ни један од тих ученика не жели да након завршене школе ради као конобар, већ ће, углавном, сви наставити школовање, што им систем образовања омогућава.

Основни проблем је, значи, како обезбиједити удруженом раду потребне кадрове, ако их не можемо добити школовањем у Будви.

У дискусији је истакнуто да око двије трећине кадрова запослених у угоститељству чине полуквалификовани и неквалификовани радници, што значи да, поред захтјева за већим бројем угоститеља, треба обез-

биједити и квалитет, затим боље награђивање према резултатима рада, стипендије и друге услове који би привукли младе на неко од про изводних занимања, која им гарантују брже запошљавањем.

Колике су потребе за про изводним занимањима илуструје податак да ће за новоотворене хотеле „Ас“ и „Палас“ бити потребно око 350 радника, а од тога 40% конобара. То значи да ће и ове године туристички посљеници Будве морати да траже радну снагу из других крајева.

На крају су искристалисана следећа мишљења која су формирана у облику закључака:

— Потребно је Средњошколски центар оспособити материјално, кадровски и програмски како би био у функцији удруженог рада Будве. То значи: што прије започети изградњу новог школског центра са интернатом и пратећим објектима (рестораном, кухињом), који би изашао из уских оквира Будве и био регионални, па и републички — за образовање кадрова потребних туризму и угоститељству.

— Неопходна је чврста сарадња удруженог рада и Школског центра, и у том смислу предложено је да се формира радна група чији би задатак био да изради програм сарадње, који би обухватио низ питања од значаја за развој будванског школовања. То су питања организације и реализације производног рада, практичне наставе и професионалне праксе, образовања ученика на првом и другом степену стручности, с обзиром на интерес удруженог рада, стручно усавршавање радника, њихова преквалификација из рада и уз рад, перманентно образовање и дошколовање у облику курсева и семинара, усавршавање и учење страних језика.

Бојана ПАПОВИЋ

Кренинова „Цитадела“ сценски

Аматеризам гледан кроз активности „Кањоша“ све више постаје свакодневна потреба. А „Кањош“ живи већ десет година, кроз његове секције прошло је на стотине младих, има неколико фолклорних група, велики хор и у њему неколико вокалних група. Зато нас храбри вијест да је и драмски аматеризам кренуо. Ових дана у просторијама „Кањоша“ чла новима извршног одбора друштва и новинарима приказана је радна проба позоришне представе „Цитадела“. Наш суграђанин Раде Јовић одлучио се за „позориште на пола пута између ријечи и мисли“. Ова сценска метафора допира до нас из књиге „Позориште и његов двојник“ француског теоретичара Артоа, која је код нас преведена прије десетак година. Основно у овом концепту је да текстови не бу-

ду коначни и унапријед дати. Придржавајући се тога, Јовић је с групом аматера одабрао текстове Хемингвеја („За ким звона звоне“), Голсвортија („Сага о Форсайтима“), Андрића (Есеји), Емила Золе („Нана“), Давича („Пјесма“), Достојевског („Бијеле ноћи“), Толстоја („Рат и мир“), Црњанског („Сеобе“) и Кренина („Цитадела“). Представа обилује низом пријатних мизансценских решења, а група је с редитељем представе припремила занимљиве сонгове. Играју: Соња Николић, Радован Урошевић — Урош и Невенка Шофран. Техничко вођство и ефекти: Хранислав Дејановић — Боко, сарадник Зоран Марош.

Премјера представе очекује се у марту.

Најбоље одјељење

Почетком овог полугођа у организацији Заједнице ученика одржано је пето по реду такмичење у Школском центру под називом „Бирамо најбоље одјељење“. Наградну екскурзију побједничком одјељењу једним дијелом финансира Због радника, а остатак средстава су ученици сами зарадили сакупљањем старе хартије и боца.

Побједничка одјељења ранијих година посјетили су Кућу цвијећа у Београду, Сплит и Тјентиште, а ове године спремају се за Мостар и Сарајево.

Акција траје читаво полугође да би на завршној приредби били сумирани резултати. Највише бодова добија одјељење за успјех у учењу, изражен у проценти ма пролазности и кроз средњу оцјену разреда, за поштовање радне дисциплине и редовно похађање наставе. Велики значај придаје се раду одјељенске заједнице као најмање ученичке самоуправне јединице, слободним активностима ученика, доприносу јавној дјелатности Центра и ангажовању ученика у политичком, културном и спортском животу града.

На завршној приредби, у квиз из опште културе и образовања, највеће интересовање ученика изазива програм „Покажи шта знаш и умијеш“. Сваке године новим идејама талентовани ученици задивљују своје другове и наставнике.

Ове године апсолутни побједник је одјељење III2 туристичких техничара, у коме 24 ученика имају само двије недовољне оцјене. Они су добили 378 бодова. Интересантно је да су друго и треће мјесто заузели ученици првих разреда који су показали пуно ентузијазма и залагања.

Ова јединствена активно ст ученика, можда једина овакве врсте у нашој Републици, има великог значаја у целокупном васпитном и образовном процесу Центра. Поред развијања такмичарског духа код младих, она утиче на побољшање усјехе и радне дисциплине, развија атмосферу другарства, истиче индивидуалне способности и склоности ученика, помаже да се културни и забавни живот омлади не обогати новим садржајима.

Б.

Критично стање звоника у Режевићима

Манастир Режевићи је у земљотресу претрпио знатна оштећења. Нарочито је страдао манастирски звоник, који је приликом прегледа од стране стручне комисије означен црвеним линијама. Но, како ни до данас није предузето ништа за сапацију, његово стање је сада још горе. Примјетљено је да звоник постепено креће из лежишта и пријети опасност од рушења. Ако би се то догодило, с обзиром на његов терет, штета би била непроцењива, јер би страдале и двије манастирске цркве.

Не треба ни глашавати опасност по људске животе у случају његовог изненадног пада, јер овај споменик културе, као што сви знамо, живи интензивним животом и има велику посјету туриста.

Због овакве ситуације управитељ манастира Мардарије Шишовић се ових дана обратио надлежном органу управе и Заводу за заштиту споменика културе с молбом да се хитно приступи спававању овог објекта од пада и његовој санацији.

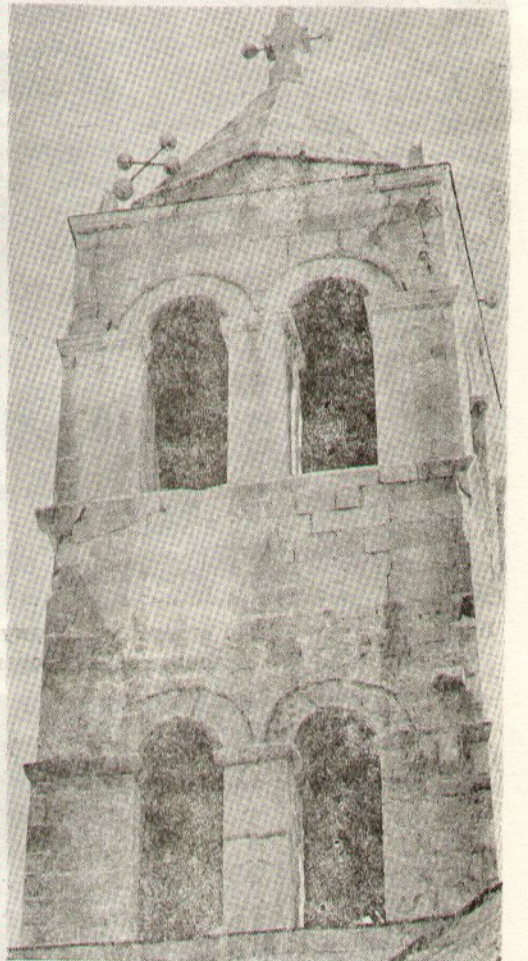
— Стручна комисија Комитета за урбанизам изашла је на лице мјеста и устано-

вила да је стање звоника веома критично — рекао нам је архитекта Јовица Зеновић, па је грађевинска инспекција, сходно томе, донијела рјешење да се дио звоника, који је склон паду, скине, а тиме избјегну веће штете и обезбједе људски живот.

В. С.

листичког савеза и Мишо Браило, као дугогодишњи туристички радник и сарадник центра.

Нада Матовић, секретар ООСК у Центру, као заједнички именоватељ свих проблема на релацији удружени рад — школа, истакла је постојање раскорака између потреба удруженог рада и кадрова који се шкољују. Удружени рад није довољно, или уопште, планирао потребе за кадрovima, што је школама онемогућило да воде правилну политику уписа на одређена занимања. Младци се углавном не опредељују за производна занимања, што није проблем само ове средине, већ читаве земље, али је у Будви нешто

ИЗ РИЗНИЦЕ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Пјесма о Нибелунзима

„Пјесма о Нибелунзима“, јуначки еп непознатог писца, настао почетком XIII вијека, типична је за старогерманску херојску поезију, далеко карактеристичнија од дјела других савремених пјесника. Она је то на првом мјесту због става њених јунака према животу. Док у „Илијади“ дјелују богови од којих јунаци зависе — они поклањају побједе, досуђују поразе, јунаци моле и добијају њихову помоћ, јунацима влада судбина, свијет изван и изнад њих ограничава њихово дјеловање —

ја и јединство епа заснива се на њеном а не на композиционом јединству.

Најсажетије изражен, садржај „Пјесме о Нибелунзима“ у основи је историја бургундске принцезе Кримхилде која се удаје за Сигфрида, сина низоземског краља. Послије краћег срећног живота она доживљава да јој Хаген, вазал њеног брата Гунтера, убије мужа. Припрема и изводи освету у којој страдају сви виновници Сигфридове смрти. Еп се завршава Кримхилдином смрћу.

даје, пљачке и међусобне борбе феудалаца. Та груба стварност захтијевала је у пјесништву узор племенитости, честитије и привичније људске односе. Зато је пјесник извео на позорницу прекалене јунаке у панцирима. Понегдје их облачи у свилу и бродат, даје им меке посете, богате трпезе и раскошно одјевање госпе. Све зато да би их приближио својој епохи. Ови галантни кавалери не скидају очигледно с љепих дама, због којих су им и у цркви мисли далеко од молитве, али, кад је у питању част, честитост и поштење, проливају потоке крви, сијеку на комаде Кримхилду зато што се усудила да смакне најбољег јунака, иако њиховог непријатеља у борби коју им је судбина наметнула.

Хомерови јунаци су имали Олимп с боговима који су били људскији од свих људи, у којима су смртници налазили подршку и оправдање за сваку своју жељу, идеју и дјело. Јунаци „Пјесме о Нибелунзима“ дјелују пагански у времену цвијетања хришћанства и у феудалном друштву које се ослањало на врховну божанску владавину на земљи.

Из „Пјесме о Нибелунзима“ објављујемо прегргнут стихова о Сигфридовој смрти.

Нису је пустили да одрасте

Писцу је, кажу, најтеже да напише прву реченицу. Како ја да почнем ову своју причу? Можда овако:

„Тридесет и девет друга рица из наше општине погинуло је у борби за слободу“.

Не, не могу се људи показивати бројем, они се упознају кроз дјела.

Овако би, можда, било боље:

„У једном малом приморском градићу живјела је другарица по имену...“

Не, било је много мјеста с много храбрих другарица. Зар је уопште важно име? Било је Љубица, Слобода, Марија, Вукица. Све се се храбро бориле и одважно одлазиле у смрт. И све оне за једно саткале су ову тако лијепу и слатку слободу.

Замислите да ова прича коју вам сада приповиједам не говори само о једној другарици.

Била је девојчица са једва шеснаест година. Висока и витка. Трчкара је виђавим, уским улицама свога града — весела, раздрагана, слободна. Откривала

је колико зна да се радује. Уживала је у ведром небу изнад града, вољела море са свим тајнама које оно скрива. Често је излазила изван зидина које су чврсто заградили оно неколико кућа. Завољела је једног младића кога је често сретала на великом каменом мосту.

Рат није чекао да девојка одрасте. Почео је тако нагло и ненадано. Донио страхоте. Сада више није могла да шета поплочаним улицама, нити да чека свог црнооког.

Чула је да ће партизани стићи. Италијани су сазнали за напад. Припремили су замку на мосту, на истом мосту на коме је угледала свог црнооког.

Потрчала је партизанима, упозоравајући их да их чека засједа. Италијани запуцаше. Падајући, она успије да активира бомбу.

Партизани су те ноћи ослободили град.

На каменом мосту црнооки је чекао своју другарицу. Није је било, јер је нису пустили да одрасте.

Ана БРАЈАК

Сигфридова смрт

Сруши се тад у цвијеће Кримхилдин муж,
крв је јако текла из његове ране;
стаде тада да проклиње у смртном ропцу
оне који су му својом завјером
сковали кобно издајство.

Тада рече на смрт рањени јунак:
„Авај, сиње кукавице, каква корист
од мојих услуга, када сте ме убили?
Увијек сам вам био одан, зато
сам сада платио: страшно сте срамоту
налијели цијелом својој роду.“

Ко год вам буде рођен, од сада довијека
грдно ће љагу носити, ви сте свој бијес
веома крвнички на мене искалили,
бићете срамотно одбачени из редова честитих витезова“

Тада на смрт рањени јунак рече болним гласом:
„Ако можете, племенити краљу, икоме на свијету
указати у тренутку љубави, онда дозволите
да вашој милости повјерим своју драгу жену.
Дајте да она осјети како је ваша сестра,
заклињем вас пружите јој искрену помоћ...“

Око њега је свуда цвијеће било крваво —
тада се борио са смрћу, али то не потраја,
јер је мач смрти, као и увијек, оштро сјекао,
не рече више ни ријечи овај храбри витез.

дотле јунаци овог старогерманског епа имају у себи нечега дивовског. На њима се не види и не осјећа дјеловање свијета који је изнад њих и изван њих — они сами рјешавају своју судбину.

„Пјесма о Нибелунзима“ подијељена је на два дијела — деветнаестим пјевањем завршава се једно, а од двадесетог до закључно три десет и деветог тече друго приповиједање. Епска радња се праволинијски разви-

Непознати пјесник велича старогерманске витезове, јунаке из времена Сеобе народа. Приказује њихово држање под ударцима судбине и, преносећи их у своје доба — у доба развијеног феудализма — представља их као узор вазалске и људске вјерности. Стварност пјесникове с почетка XIII стољећа, када су били потиснути радовски односи, обилежена је помјерањем вриједности врлина: узели су маха политичка убиства, из-

Седамнаест година

Сјећам се свог првог задатка, радосног смијешка и забринутог погледа другова. Мислила сам да сам дово-

љно зрела, а имала сам тек седамнаест година.

Сјећам се кад сам први пут узела пушку. Држала сам, а била сам тако срећна. — Они у мене имају повјерења — мислила сам, отишла од куће и оставила огњиште свога дјетињства. Загорачила сам у нови живот. Моја младост управо је тада и почела, са седамнаест година, и ту се завршила.

У дугим бесаним ноћима, гледајући у небо, тражила сам једну звијезду. Нисам је нашла. Небо је било тако тмурно, пуно облака, који скривају звијезде. Тражила сам мјесец да нам обасја пут, али мјесто њега, вјечитог путника, наше шуме и наша поља освјетљавали су непријатељски рефлектори и рафали.

Вољела сам да гледам како се зора рађа, како сунце излази, како се буди успавана колијевка моје домовине. И данас, када посљедњи пут гледам свјетлост дана, помислим да нема ништа љепше од ведрога неба и јутра обасјаног сунцем.

Понекад за вријеме предаха, док се уморна колона изгладнелих бораца одмара, гледала сам лептире и птице у лету, слушала жубор потока и мислила како живот тече, брзо и снажно.

Кад ово пишем, мислим на тебе крај замрзле чесме, што стојиш сама и тужна, на тебе рањеног негдје на високим снјежним планинама, мислим на оне гробове у жити, и како сам хтјела да живот заграм чврсто и објема рукама. Мој живот се прекинуо онда кад сам као птица хтјела да кренем на дуги пут. Са тог пута нећу се вратити.

Вољела бих још једном да видим читав рој звијезда које поносно сијају, високо на небу.

Виолета МИТРОВИЋ

Волим твој дан

ВОЛИМ ТВОЈ ДАН — све дане које си нам дала!

Њежно од звијезда и топло од неба, лице Твоје у сваком дану је скривено. Тајне у шапату мишћа скриваш, у звијездама снове занесене. А љубав најљепшу свакога да на поклањаш очима својим!

Треба Те највише вољети! Дан човјеков у Теби се рађа. Научиш нас прве ријечи, у њима откријемо сунчеве зраке. Само Ти заплачеш због нашег бола. По дјелић свијета откриваш нам пола-

ко, плашећи се његове грубости. Од Тебе научимо да волимо и налазимо срећу у човјеку и слободи.

Рађамо се с љубављу! И у њој стварно живимо и умиремо. Колико наше свјетлости стане у плаветниту неба и влажном оку пријатеља. Женска је љубав — обала! Од ње полазимо и увијек желимо да јој се вратимо.

Свака жена је лијепа. Јер је љубав!

Овај дан је — поклонен дан! Дан који у себи носи и вријеме убијања и вријеме љубави.

Дођоше страшне године

Било је вријеме ратног пламена
невине снове сјекли су рафали.
Били су мртви, а нису ни знали
да постоји само један живот, први,
Било је вријеме без времена
вријеме смрти и вријеме крви.

Само би њихове очи утонуле у траве
о нељудима могле да суде.
И у смрти с надом вјеровали су у људе.
У очима дјевојака је био свијет цијели
толико љубави и туге меке
за дјецу коју виђети неће
за дане будуће, а тако далеке!

У којима ће оне бити само
у капљицама дана које су поклониле
и а м а!

И ЗАТО ВОЛИМ ТВОЈ ДАН И СВЕ ТВОЈЕ ДАНЕ!

Мира ГРЕГОВИЋ

ЗАГОНЕТКА ● РЕБУС ● ЗАГОНЕТКА

С пролећа се роде
са капом на глави,
а чим јесен оде —
умру гологлави.

(ЖКР)

Лети нам је гладна
на је угљак хладна.
Зими угљак гута
ко' гладница љута,
на нам од ње кућа
зими угљак врућа.

(ЧШ)

С три сам слова име
за наменштај твој,
а кити се њиме
и троцифрен број.

(ОС)

ОСМИНА ФИНАЛА
ФУДБАЛСКОГ ПУПА
ЦРНЕ ГОРЕ

„МОГРЕН“ — ТИТОГРАД 0:2

У осмини финала Купа Црне Горе у фудбалу, про шлогодишњи побједник, еки па „Могрена“ поражена је од „Титограда“ са 2:0. Голо- вима Станића у 36. и Дра- шковића у 82. минуту. Тито грађани су елиминисали Буд- ване из даљег такмичења. По оцјенама извјештача са овог меча, који је одигран крајем фебруара у Титогра- ду, сасвим заслужено. Исти- на, играло се под веома не- повољним условима — на лошем терену и по великом вјетру, али то не може оправ- дати Будване. Треба напоме- нути да ће се ове двије еки- пе састати у Будви у првом

колу пролећног дијела пр- венства Источне групе Дру- ге савезне лиге. Будвани су, да напоменемо, јесенас осво- јили бод у Титограду.

„Могрен“ је наступао у са- ставу: Перовић, А. Пејовић, М. Пејовић, Шећковић, Да- кић, Вуксановић, Барјакта- ревић, Новаковић, Вујовић, Маловразовић, Мугоша (Па- вићевић).

ПОВЈЕДА „МОГРЕНА“

У Будви: голом из пенала „Могрен“ освојио два бода.
Г.

Прави аматери

О њима се мало говори, а још мање пише. Не зато што то не заслужују, већ из простог разлога што су мали клуб, што се такмиче у подсавезу јужне регије.

Ријеч је о клубу „Мило- чер“ који постоји већ више од деценију и с доста успје- ха наступа на првенственим и куп утакмицама подсаве- за. У вријеме када се толи- кс прича и пише о нездрав- им односима у спорту, по- себно фудбалском, о профе- сионализму који све више узима маха, младићи из Ми- лочера заслужују да се о њима нешто више каже.

— Клуб окупља 30-40 младих не само из Милоче- ра и Бечића, већ с подру- чја цијеле комуне, — при- ча нам тренер Раде Јовано- вић. Занимљиво је истаћи да међу њима влада велико дру- гарство, да су то обично ве- ома добри ученици или сту- денти. Клуб окупља и рад- ничку омладину. И то су они — најпримјернији. Резултат нам није у првом плану: мла- дима је то једна врста разо- ноду. А опет — све је веома организовано.

У „Милочеру“ о новцу нема приче. То су прави ама- тери. Из свог џепа плаћају карте да би стигли на утак- мице од Улциња до Игала, сами се брину и о опреми. Наравно, нема ријечи ни о накнадама за игру.

Примјер „Милочера“ мо- гао би да послужи и другим клубовима у нашој комуну, не само фудбалским него и осталим. Спорт се, ето, мо- же развијати и без новца. Могу се постизати и добри резултати. Али, што је нај- важније, постижу се други важни ефекти: развија се другарство, млади се упозна-

ју и зближавају уз неопход- ну спортску рекреацију која се одвија уз обавезан надзор стручњака.

С. Г.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЈЕЂИВАЊЕ

КАКО НАСТАЈЕ И КАКО СЕ ЛИЈЕЧИ АПСЦЕС

Апсцес је колекција гно- ја у шупљини коју је он сам створио, док је њене зидове створило околно ткиво.

По положају разликујемо поткожне (површне) или ду- боке апсцесе. Површни мо- же да се шири у дубину, а дубоки према површини — кожи. Према томе, апсцес се у лимфним жлијездама, гдје налази у поткожном ткиву, ствара адено-флегмону, или у појединим органима — моз- гу, плућима, бубрегу, јетри.

Апсцес настаје уношењем инфекције кроз повреду ко- ја је често једва видљива (убод трном), ширењем инфе- кције из неког гнојног огњи- шта, као у сепси, септике- мији и бактеријемји.

Према врсти микроорга- низма који га је изазвао, ра- зликујемо врући и хладни апсцес.

Врући апсцес изазван је гнојним бактеријама и има три основне одлике: топао је, боли и ствара оток. Пот- кожно положен ствара црве- нило коже; задаје болове у облику „кљупца“, праћен

је језом и температуром. Притисак на њега појачава болове. Под прстима се ос- јећа да је мек, али напет, и стиче се утисак да је у пи- тању течна колекција. Пот- кожни апсцес проваљује се кроз кожу уз истицање гно- ја. Дубоки може да провали у неку тјелесну шупљину, коју ће инфицирати (апсцес- плућа у плућну марамицу), излажући болесника и опа- ности по живот.

Док још није дошло до стварања гноја треба став- љати топле компресе. Алко- холни облози и топле купке, такође, могу да спријече за- гнојавање апсцеса и да до- веде до његовог излечења. Када је загнојио, апсцес се лијечи пресијецањем и дре- нажом, а не само сулфона- мидима и антибиотикима ко- ји само успоравају ширење апсцеса.

Хладни апсцес је изазван бацилом турбеколозе и има спорији развој. Оток је мек, безболан и није праћен тем- пературом. Гној из њега мо- же да се ресорбује или да провали напоље, остављају-

ћи фистулу или рану на мје- сту проваљивања која споро и тешко зацјељује. Хладни апсцес потиче најчешће из туберкулозног огњишта у ко- стима и зглобовима. Полазе- ћи одатле, он се јавља че- сто далеко од полазног мје- ста — обично под кожом.

Хладни апсцес лијечи се климатотерапијом и дава- њем витамина у циљу јача- ња организма. Сам апсцес не смије се пресијецати већ се празни пунктирањем и у њега се убризгава раствор стрептомицина.

IN MEMORIAM

Катина
Митровић

Из наше средине оти- шла је заувјек још јед- на мајка-партизанка. У 81. години живота умрла је Катина Никова Митро- вић-рођена Миковић, која је дио свога срца уградила у тековине наше револу- ције — погинула су јој два сина, Милан као бо- рац прославио IV про- летерске бригаде, а Бран- ка, десетогодишњег дје- чака, разнијела је непри- јатељска граната у род- ном селу Челобрду.

Но, племенито срце ове поносне жене није сломље- но тугом. Она до послед- њег животног даха наста- вља своју узвишену уло- гу мајке — незамјенивог васпитача који усађује на рапштајима дух љубави према отаџбини и њеној слободи и мржњу према поробљивачу и неправди. У том смислу одгајила је још три своја сина и јато унучади. Сахрањена је уз заслужене почасти на по- одичном гробљу у Чело- брду.

Успомена на Катину Митровић остаће дубоко урезана у срцима свих ко- ји су је познавали, воље- ли и поштовали.

Кутак за разоноду

КАЗАЛИ СУ...

ИМА ЛИ ЖИВОТ СМИСЛА...

АЛБЕР КАМИ: Има ли живот смисла — то је осно- вно филозовско питање, а не расправа о тродимензиона- лном свијету, о томе има ли дух девет или двадесет ка- тегорија.

✱

МАРК ТВЕН: Оно што ме весели приликом рађа- ња или жалости на сахрањивању је чињеница да нисам особа о којој се ту ради.

✱

РИЧАРД БАРТОН: Мушкарца је најслабији кад му лијепа жена шапће да је снажан.

✱

ЦОН ШТАЈНБЕК: Пази да не прекинеш нит при- јатељства, јер ће потом, ако је наставиш, чвор увијек да се примјећује.

✱

МОРАВИЈА: Исповијест је, вјероватно, добра за душу, али је веома рђава за репутацију.

✱

ПСАТАС: Људи су измислили огледало да би на- учили жене да гледају истини у очи.

✱

ПОЕНКАРЕ: Морал се не учи као правило трајно.

✱

ФЕРЕНЦ МОЛНАР: У животу треба изабрати или да зарађујемо новац или да га трошимо — за обоје човјек нема времена.

АНЕГДОТЕ

— Кад год држите пре- давање, дворана је пре- пуна! — увјеравао је Ро- берта Овена један његов пријатељ.

— Претјерујете, драги мој!

— Одлично сам то за- пазио.

— Најзад могуће је.

Али, сигуран сам да би било три пута више сви- јета кад би требало да ме објесе.

ПОГРИЈЕШИЛА

Кад је Лесли Карон потписала свој први уго- вор и била позвана на про- бно снимање у „метропо- лу снова“, била је, разу- мије се, јако узбуђена, па је на станици перону увјежбавала дио игре ко- ју је мислила да изведе пред режисером филма. Толико се замишљала том улогом да је, играјући, ишла тамо-амо по перону.

Једна старија дама јој, након извјесног посма- трања, приђе и рече: — Дођите, показати вам гдје је!...

СОКРАТОВ ОДГОВОР

— Које је вријеме нај- zgodније за узимање хра- не? — упитали су једном Сократа.

— За оног који има храну: онда када је гла- дан, а за оног који је не- ма, онда кад је добије — одговори познати фило- зоф.

ПРИНЦ КОНДЕ И МИРАБО

Да би испитао хра- брост, принц Конде упи- та Мирабо:

— Шта би урадио кад би те ошамарио?

— То би ме збунило — одговори Мирабо — само прије проналаска пишто- ла.

